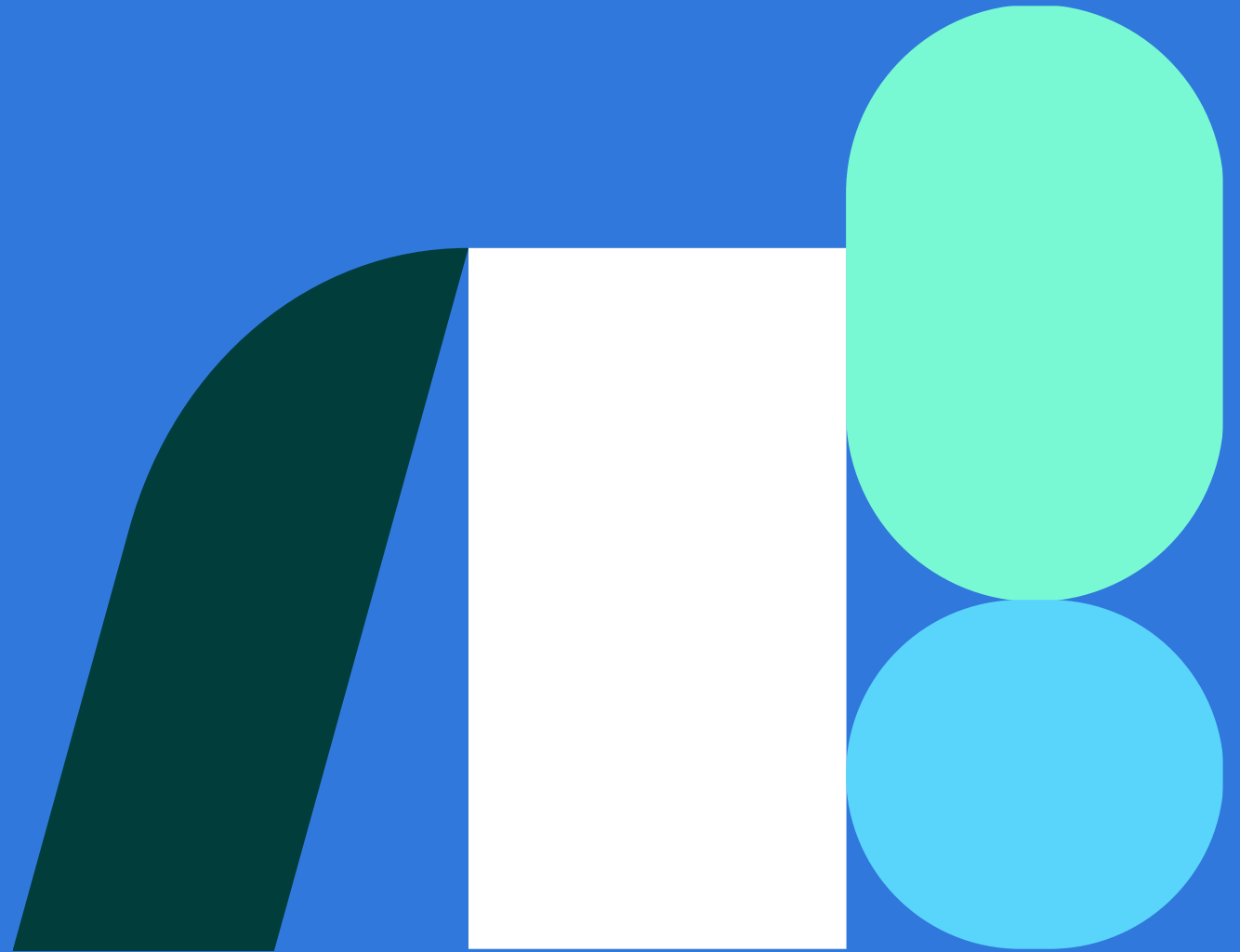

Vyresnio amžiaus asmenys darbo rinkoje

Gabrielė Makarevičiūtė-Osipovič

2023 08 11

Bendros išlaidos,
susijusios su
visuomenės senėjimu,
ES siekia 25% BVP.

Demografinė krizė ar

nauja demografinė era?

Sprendimo keliai

Kodėl vyresni asmenys nedirba?

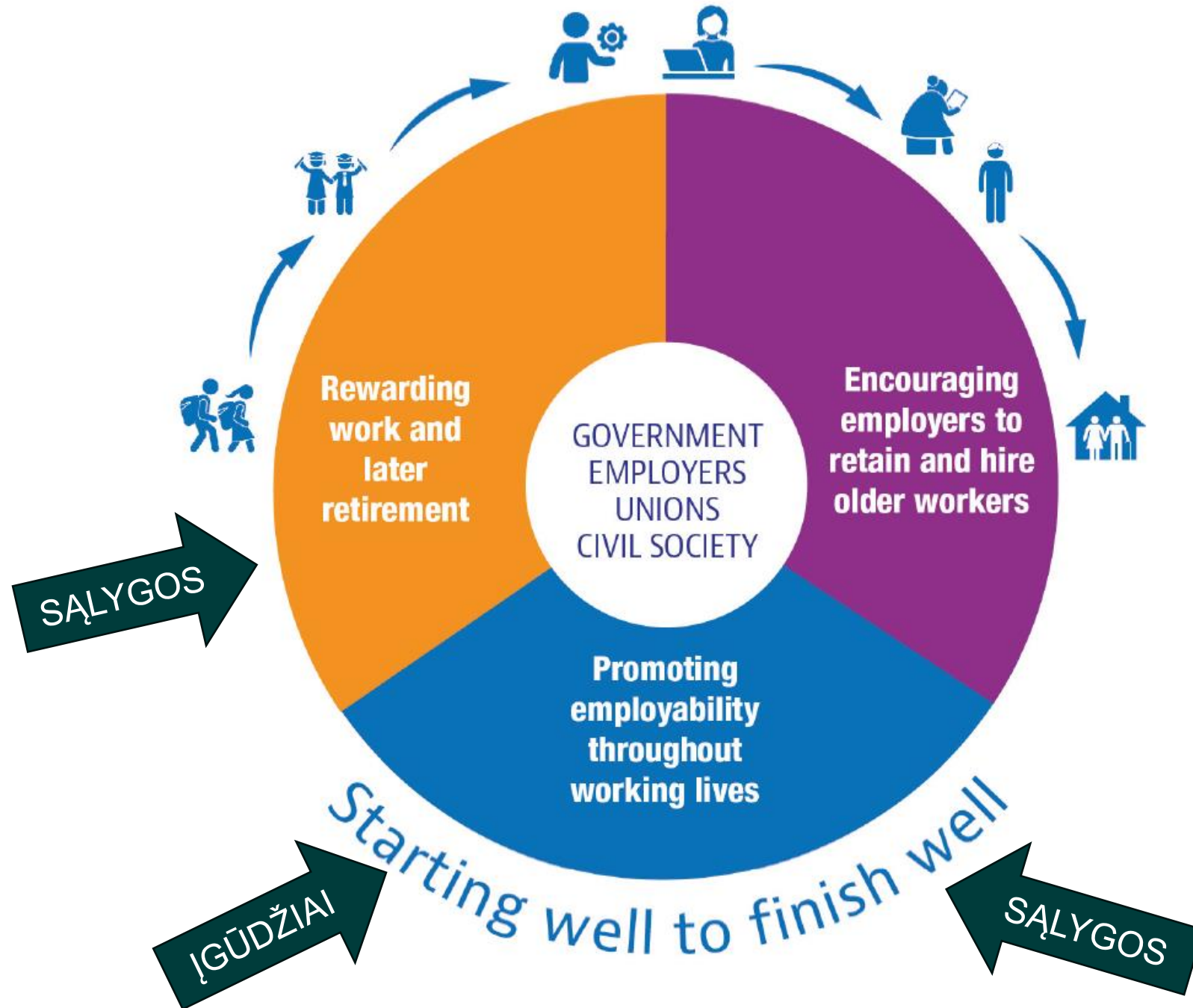

Sveikatos problemos ir negalia

Netinkamos darbo sąlygos

Turimų ir darbui reikalingų kompetencijų neatitikimas

Amžizmas/ diskriminacija dėl amžiaus

TIKSLINĖS GRUPĖS

50/55-64 (ilgalaikiai bedarbiai)

- Trūksta kompetencijų
- Motyvacijos stoka
- Sveikatos problemos
- Dalyvavimą darbinėje veikloje sunkinančios aplinkybės – negalia, kito šeimos nario priežiūra
- Priklausomybės

65+ (darbo rinkos potencialas)

- ADRP netaikomos
- Neturi profesinio tobulėjimo/ perkvalifikavimo/ mokymosi galimybių (tik TAU ir neformalus švietimas) arba jų pačių finansais
- Turi darbo rinkoje reikalingų kompetencijų
- Gali pasižymėti motyvacijos stoka
- Galėtų dirbti lengvesnėmis/ lankstesnėmis sąlygomis

Dalyvavimas mokymesi visą gyvenimą

8,5% 25–64 m. Lietuvos gyventojų mokymosi visą gyvenimą lygis (ES 10,8%), 2021 m.

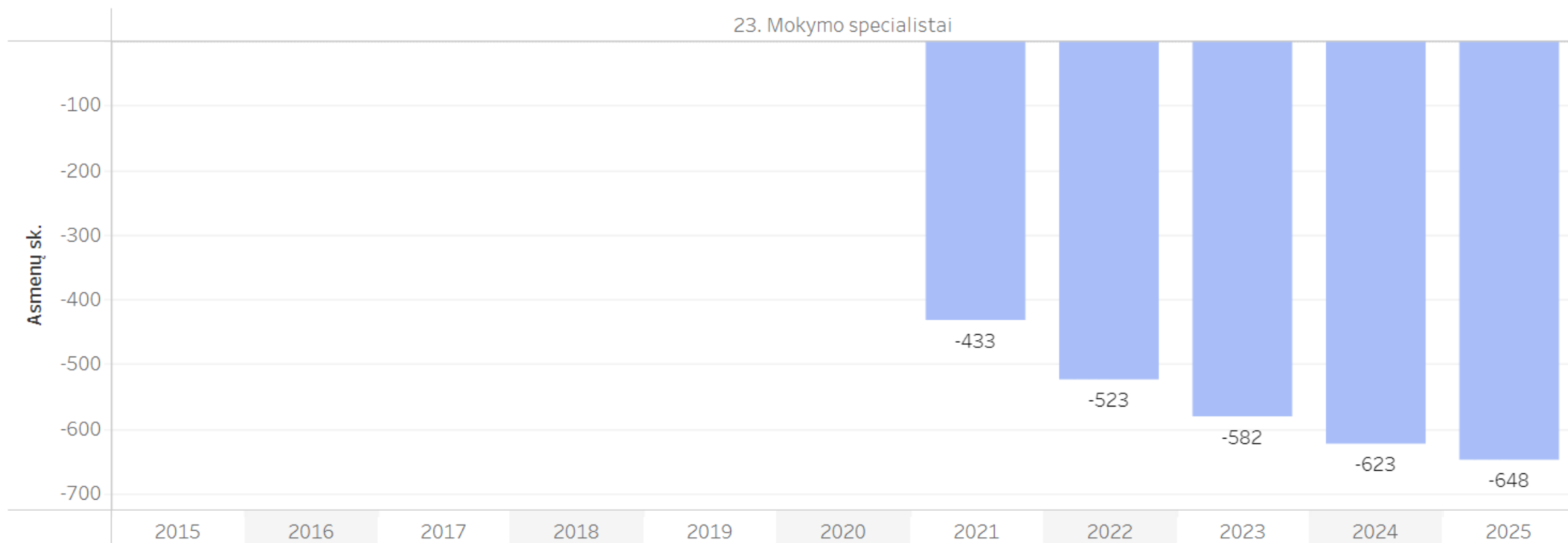
3,5% 55–74 m. (ES 4,2%)

<1% 75+m. (paskutinis įvertinimas 2017 m.)

3,8% iš darbo rinkos pasitraukusių suaugusiųjų mokymasis (ES 7,9%, 25 vieta ES, žemesnė rodiklio reikšmė Lenkijoje ir Rumunijoje)

Mokymo specialistų trūkumas:

Bus susiduriama su pedagogų trūkumu beveik visose specializacijose. Dėmesys individualiems vaikų poreikiams lems didesnį pagalbos mokiniui specialistų poreikį.

Sveikatos specialistų trūkumas

Didžiausias nominalus trūkumas 2030 m. prognozuojamas bendrosios praktikos slaugytojams, šeimos, vidaus ligų gydytojams.

Didžiausias procentinis trūkumas 2030 m. prognozuojamas skubiosios medicinos, darbo medicinos gydytojams, geriatrams, infektologams, vaikų ligų gydytojams.

TREČIASIS SKIRSNIS

SUBJEKTAI, KURIEMS TAIKOMOS DARBO RINKOS PASLAUGOS IR UŽIMTUMO RĖMIMO PRIEMONĖS

20 straipsnis. Asmenys, kuriems taikomos šiame įstatyme nustatytos darbo rinkos paslaugos ir užimtumo rėmimo priemonės

1. Šiame įstatyme nustatytos darbo rinkos paslaugos teikiamos šiems asmenims:

1) nedirbantiems asmenims;

2) asmenims, dirbantiems pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu;

3) savarankiškai dirbantiems asmenims;

4) darbdaviams.

2. Šiame įstatyme nustatytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės ir užimtumo didinimo programos taikomos šiems darbo ieškantiems asmenims, registruotiems Užimtumo tarnyboje:

1) bedarbiams;

2) užimtiems asmenims.

Asmenims, sulaukusiems senatvės pensijos anksčiau, taikomos šio įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje nurodytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės.

3. Užimtiems asmenims taikomos šio įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 1 punkte, 41 straipsnio 1 dalyje ir 45 straipsnyje nurodytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės.

36 straipsnis. Parama mokymuisi

1. Paramos mokymuisi priemonės yra šios:

- 1) profesinis mokymas;
- 2) įdarbinimas pagal pameistrystės darbo sutartį;
- 3) stažuotė;
- 4) neformaliojo švietimo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimas;
- 5) neformalusis suaugusiųjų švietimas;
- 6) aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas.

2. Paramą mokymuisi reglamentuoja šis įstatymas, Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas ir Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas.

3. Paramos mokymuisi tikslas – padėti bedarbiams ir užimtiems asmenims įgyti kvalifikaciją, tobulinti turimą kvalifikaciją, įgyti kompetencijų pagal formaliojo ir neformaliojo profesinio mokymo programas, įtrauktas į Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registrą, ar pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas ar jas tobulinti arba (ir) įgyti kitų darbo gebėjimų ar pripažinti neformaliojo švietimo ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas, jeigu to reikia norint įsidarbinti laisvose darbo vietose ar pradėti dirbti savarankiškai.

ESTIJOS PAVYZDYS

Iki 2014 metų sulaukę pensinio amžiaus asmenys negalėjo būti registruojami kaip bedarbiai, todėl negalėjo naudotis jiems teikiamomis paslaugomis.

Estijos draudimo nuo nedarbo fondas (Unemployment Insurance Fund) nuo 2015 m. pradėjo siūlyti kai kurias ADRP priemones: pagalbą įgyjant darbo rinkai reikalingus įgūdžius; darbo praktikos pasiūlymus; verslo pradžios subsidiją ir tolesnę mentorystę; darbo vietos pritaikymo pagalbą; darbo įrangos teikimą.

Nuo 2017 m. šios priemonės suteikiamos ir dirbantiems vyresnio amžiaus asmenims.

- One-stop-shop principas;
- Individualizuotos konsultacijos ir mokymai, pritaikyti vyresnio amžiaus asmenų poreikiams, apmokyti vyresnio amžiaus asmenų karjeros konsultantai (Airija);
- Konsultavimas ir asmeniui susiradus darbą kaip pagalba integruotis į darbo rinką (vadinamasis palydėjimas) (Vokietija).

- Mokymai turi atitikti realius poreikius: Lietuva yra penkta tarp prasčiausiai mokymus su darbo rinkos poreikiais derinančių EBPO šalių.
- Danijoje „Jobrotation“ mokymosi schema leidžia darbdaviams mokyti savo darbuotojus su subsidija, skirta laikinai įdarbinti bedarbi, pakeisiantį mokymuose dalyvaujantį darbuotoją.

DARBO SĄLYGŲ LENGVINIMO PRAKTIKOS

- Liuksemburge dirbantiems pensininkams metų pabaigoje gražinamos socialinės įmokos;
- Jungtinėje Karalystėje, dirbantys pensininkai nemoka nacionalinio draudimo įmokų;
- Švedijoje darbdaviai nemoka pensinio amžiaus darbuotojų socialinio draudimo įmokų, išskyrus 10,21% pensijos įmoką. Panaši į subsidiją priemonė taikoma ir savarankiškai dirbantiems pensininkams, kurie moka tik 10,21% darbo užmokesčio mokesčių vietoje beveik 30%.

DARBO SĄLYGŲ LENGVINIMO PRAKTIKOS

- Belgijoje vyriausybė kompensuoja sveikatos priežiūros paslaugų išlaidas jų teikėjams, kurie jas teikia vyresniems nei 45 m. darbuotojams.
- Danijoje ir Norvegijoje vyresni nei 60 m. darbuotojai turi teisę į papildomas atostogų dienas, už kurias moka valstybė.
- 2014 m. kolektyvinė sutartis tarp profesinių sąjungų ir Danijos prekybos rūmų numatė, kad darbuotojai, vyresni nei 60 metų amžiaus, galėtų dirbti mažesniu krūviu, o tai būtų finansuojama profesinio pensijų fondo lėšomis.

AČIŪ UŽ DĖMESĮ

Gabrielė Makarevičiūtė-Osipovič

Programos "Kurk Lietuvai" projektų vadovė

gabriele.makareviciute@kurkl.lt

+370 671 30492